Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2019/1009 seoses ELi väetisetoodete digitaalse märgistamisega“

(COM(2023) 98 final – 2023/0049 (COD))

(2023/C 293/16)

Raportöör: **John COMER**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Parlament, 13.3.2023
	nõukogu, 6.3.2023
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 114 ja 304
Vastutav sektsioon	põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	1.6.2023
Hääletuse tulemus	38/0/2
(poolt/vastu/erapooletuid)	
Vastuvõtmine täiskogus	14.6.2023
Täiskogu istungjärk nr	579
Hääletuse tulemus	
(poolt/vastu/erapooletuid)	209/0/4

1. **Järeldused ja soovitused**

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on järgmisel seisukohal:

1.1. on väga positiivne areng, et nähti ette väetisetoodete vabatahtlik digitaalne märgistamine, ja tuleks teha kõik võimalik, et julgustada ettevõtjaid digitaalsele märgistamisele üle minema.

1.2. Hoolikalt tuleb jälgida digilõhe ohtu. Digitaliseerimine võib jätta mõne ebasoodsas olukorras oleva rühma veelgi enam kõrvale, kuigi on sätestatud, et alternatiiv peab olema taotluse korral kättesaadav. Soovitavalt tuleks kehtestada ajakava ja luua suurem selgus selles, kuidas see alternatiiv tõhusalt toimima hakkaks.

1.3. Ettevõtjad, kes võtavad kasutusele digitaalse märgistamise, peaksid lisaks komisjoni ettepanekus kavandatule võtma konkreetseid meetmeid, et soovitada lõppkasutajatel digietiketiga tutvuda ja neid selleks julgustada.

1.4. Mõni lõppkasutaja on mures, et digitaalse märgistamise saitidel võib toimuda ülemäärane jälgimine. Tuleb tagada piisav kindlus, et tarbetut jälgimist ei toimu.

1.5. Komiteel on selle ettepaneku üle hea meel, sest selles keskendutakse väetisetoodete kasutamise tõhustamisele, sellega vähendatakse kulusid ja edendatakse põllumajandussektori digitaliseerimist, mis on tervitatav.

1.6. Nii füüsilisel etiketil kui ka digietiketil tuleks rõhutada soovitust võtta enne väetisetoodete kasutamist mullaproov. See oleks kasulik keskkonnale ja säästaks raha.

1.7. Selgema teabevahetuse tagamiseks tuleks ettepanekus täpsustada füüsiliste etikettide kujundust ja vormi, sealhulgas minimaalset tähemärgisuurust.

1.8. On soovitatav nõuda 1 000 kg või suurema kaaluga väetisetoodete pakendite puhul digietiketti ainult juhul, kui ettevõtjad otsustavad digitaalse märgistamise kasuks. Alla 1 000 kg kaaluvate väetisetoodete pakenditel peaks alati olema füüsiline etikett, isegi juhul, kui ettevõtjad otsustavad kasutada digietiketti.

2. **Arvamuse taust**

2.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/1009 ([1]) kehtestati palju põhjalikumad märgistamisnõuded, kui olid ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 2003/2003 ([2]). See uus määrus kajastas uusi nõudmisi ja muresid ühiskonnas ning asjaolu, et uute õigusnormidega avati ELi turg ulatuslikult uuenduslikele ja senitundmatutele väetisetoodetele, mistõttu oli vaja üksikasjalikumaid juhiseid lõppkasutajale.

2.2. Infoga ülekoormatud etikette on raske lugeda. Liiga üksikasjalik teave võib varjata olulist sõnumit, mida lõppkasutaja vajab.

2.3. Ettevõtjatel on selliseid etikette keeruline hallata ja need on seotud suuremate kuludega, mis tulenevad vajadusest etikette sageli ajakohastada.

2.4. Määruse (EL) 2019/1009 kavandatud muudatusel on samad üldeesmärgid nagu kehtival määrusel (EL) 2019/1009, nimelt tagada inimeste tervise ja keskkonna kõrgetasemeline kaitse ning hästitoimiv siseturg.

2.5. Komisjon tegi kindlaks kaks konkreetset probleemi, mida käesolevas ettepanekus püütakse lahendada:

— parandada füüsiliste etikettide loetavust ja

— hõlbustada ettevõtjatel etikettide haldamist.

2.6. Määruse (EL) 2019/1009 artikli 6 lõike 7 kohaselt tuleb kõik III lisas esitatud märgistusnõuded esitada füüsilisel etiketil.

2.7. Kõnealuse ettepanekuga kehtestatakse ELi väetisetoodete etikettide vabatahtlik digitaliseerimine. Tootjad, importijad või levitajad võivad otsustada, kas hakata ELi väetisetooteid digitaalselt märgistama.

2.8. Digimärgistuse kasuks otsustavad ettevõtjad võivad esitada kõik III lisas osutatud märgistuselemendid digietiketil, kui nad tarnivad väetisetooteid teistele ettevõtjatele, kes ei ole lõppkasutajad. Ka väetisetooteid, mida tarnitakse pakendamata või üle 1 000 kg kaaluvates pakendites, võib tarnida üksnes digietiketiga mis tahes üksusele, sealhulgas lõppkasutajatele.

2.9. Ettevõtjad, kes kasutavad lõppkasutajatele 1 000 kg või vähem kaaluvates pakendites väetisetooteid tarnides digietiketti, peavad lisaks digietiketile esitama ka füüsilise etiketi.

2.10. Füüsilisel etiketil peab olema kogu teave seoses inimeste tervise ja keskkonna kaitsega, samuti kõige olulisem teave toote agronoomilise tõhususe ja koostise kohta või muu teave, mis on vajalik pärast toote ostmist, nt teave ohutu hoiustamise ja kõrvaldamise kohta.

2.11. Ettepanekus sätestatakse üldised eeskirjad etikettide digiteerimise kohta, tegemata vahet professionaalsetel ja mitteprofessionaalsetel lõppkasutajatel. Eelkõige peavad ettevõtjad tagama, et digietiketile pääseb ligi tasuta ja hõlpsasti kogu ELis viie aasta jooksul pärast toote turule laskmist. Füüsilisel etiketil peab olema andmekandja (nt ruutkood või veebiaadress), et digietiketile oleks lihtne juurde pääseda, ilma et oleks vaja spetsiaalset või individuaalset rakendust. Digietiketi veebisait peab sisaldama III lisas nõutud teavet. See peab olema eraldi muust turundusteabest või teabest muude eripakkumiste kohta. Digietiketi veebisaidil ei tohi toimuda tarbetut jälgimist.

2.12. Digietikettidel olev teave tuleb taotluse korral teha kättesaadavaks ka alternatiivsete vahendite abil, et hõlpsamini vastata vajadustele, mis on ebasoodsas olukorras olevatel kasutajatel, kes ei ole digietikettidega kursis või ei soovi neid kasutada.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1009, millega kehtestatakse ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise nõuded ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1069/2009 ja (EÜ) nr 1107/2009 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2003/2003 (ELT L 170, 25.6.2019, lk 1).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2003/2003 väetiste kohta (ELT L 304, 21.11.2003, lk 1).

2.13. Kui digietikett on mingil põhjusel ajutiselt kättesaamatu, tuleb pakkuda alternatiivi, ilma et seda peaks taotlema.

2.14. Ettepanekuga antakse komisjonile volitused III lisa edaspidi kohandada, otsustades, milliseid märgistuselemente võiks esitada lõppkasutajatele 1 000 kg või vähem kaaluvate pakendite puhul, sõltuvalt ühiskonna arengust.

2.15. Komisjon märgib, et ettepanek on kooskõlas ELi laiema Euroopa rohelise kokkuleppe poliitikaga, mille eesmärk on käsitleda kaht väljakutset – rohe- ja digipööret.

2.16. Ettepaneku eesmärk on tõhustada väetisetoodete kasutamist, vähendada märgistamiskulusid ja edendada põllumajandussektori digitaliseerimist, tagades samal ajal kooskõla ELi laiema kestliku ja aruka tuleviku poliitikaga.

3. **Üldised märkused**

3.1. Komitee väljendab heameelt ettepaneku üle näha ette ELi väetisetoodete digitaalne märgistamine. See on osa üldisest suundumusest laiendada tooteteabe ja tooteetikettide digiteerimist.

3.2. Kogu ELi hõlmavatele tervishoiu-, ohutus- ja keskkonnanormidele vastavate (CE-märgisega) väetisetoodete tarnetega võib kaasas olla teave digietiketil.

3.3. Infoga ülekoormatud etiketid on suur probleem. Olulist teavet on sageli raske leida ja seetõttu kalduvad lõppkasutajad liiga üksikasjalikke etikette mõnikord eirama. III lisas, nagu seda praegu rakendatakse, püütakse selgelt panna füüsilisele etiketile liiga palju teavet. Digitaalsete etikettide võimalus on suur samm edasi. Digitaalse märgistamise korral võib füüsiline etikett sisaldada tõeliselt olulist teavet ja linki digietiketile.

3.4. Ettepanekuga volitatakse komisjoni III lisa veelgi kohandama, otsustades, milliseid märgistuselemente võib digitaalselt esitada. Volitus võimaldab komisjonil viia olemasolevad elemendid füüsiliselt etiketilt üle digietiketile.

3.5. Digietikett peab sisaldama teavet, mis võimaldab toote tootja tuvastada ja temaga ühendust võtta, ning CE-märgist ja vastavaid viiteid teavitatud asutustele.

3.6. Ettepanekus ei ole sätet, mis reguleeriks füüsilise etiketi suurust ja kujundust.

3.7. Väetisetoodete tõhusam kasutamine on oluline teema strateegias „Talust taldrikule“, milles on seatud eesmärgiks vähendada 2030. aastaks toitainete kadu 50 % ja väetiste kasutamist 20 %. Komisjoni sõnul toetab kõnealune ettepanek suundumust tõhustada väetisetoodete kasutamist. Mullakatsetele ei pea füüsilisel etiketil kohustuslikult viitama. Mullakatsed soodustaksid väetisetoodete tõhusamat kasutamist.

3.8. Kui ettevõtjad otsustavad digietiketi kasuks, tuleks lõppkasutajale iseäranis tungivalt soovitada digietiketiga tutvuda, et saada maksimaalset kasu kohustuslikust teabest toote kohta.

3.9. Ettevõtjad saavad vabatahtlikult otsustada digitaalse märgistamise kasuks. Digitaalse märgistamise laialdasema kasutuse edendamiseks tuleks siiski esmajoones tähtsustada ettevõtjate julgustamist minna üle digitaalsele märgistamisele.

3.10. Väetisetoodete kasutustõhususe suurendamise vajadust on rõhutatud väetisi käsitlevas 2022. aasta teatises ([3]). Digitaalsete vahendite kasutamine on selle protsessi peamine võimaldaja.

3.11. Digitaalse märgistamise kasutamine peaks võimaldama paremini teavitada väetiste omadustest ja kõige tõhusamast kasutamisest, mis on kasulik keskkonnale ja annab lõppkasutajatele kokkuhoidu.

3.12. Komitee väljendab heameelt selle üle, et ELi tasandil kehtestatakse digitaalse märgistamise rakendamise tingimused, sest see loob võrdsed tingimused ja parandab seega siseturgu ning tagab ühtlasi kõrgetasemelise kaitse, nagu on nõutud määruses (EL) 2019/1009. Lisaks saab digitaalset märgistamist muuta ainult ELi tasandil.

([3]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Väetiste kättesaadavuse ja taskukohasuse tagamine““(COM(2022) 590 final) (ELT C 184, 25.5.2023, lk 109).

3.13. Ettepanekus märgitakse, et üle 1 000 kg kaaluvaid pakendeid tuleks käsitada pakendamata toodete tarnena. Eelistatav oleks käsitada 1 000 kg kaaluvaid pakendeid pakendamata toodete tarnena ja alla 1 000 kg kaaluvate pakendite puhul nõuda lisaks digietiketile ka füüsilist etiketti.

3.14. Digilõhe ohtu ebasoodsas olukorras olevatele kasutajatele tuleb täiendavalt selgitada. Komisjoni ettepanekus märgitakse, et taotluse korral peab olema kättesaadav digietiketi alternatiiv. Siiski ei ole ette nähtud ajakava, kui kiiresti võidaks selline alternatiiv ebasoodsas olukorras olevatele lõppkasutajatele kättesaadavaks teha.

3.15. Komitee rõhutab vajadust tagada, et digietiketi veebisaidile ei lisataks tarbetuid jälgimissüsteeme.

Brüssel, 14. juuni 2023

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Oliver RÖPKE